

DESET GODINA NENASILNE BORBE U SRBIJI

DOKUMENT

Centre for NonViolent Actions and Strategies

1990.

FEBRUAR

Izlazi prvi broj lista "Demokracija", koji postaje zvanično glasilo srpske opozicije.

8. MART

Prvi antivladin protest ispred zgrade državne televizije. U policijskoj akciji protiv demonstranata povredjen Borislav Pekić, čuveni srpski pisac i osnivač Demokratske stranke.

AVGUST

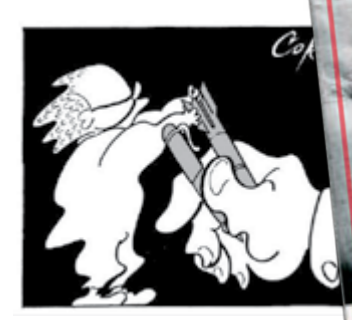
U Sarajevu održan prvi (i poslednji) sastanak predstavnika parlamentarnih grupa iz svih republika bivše SFRJ, sa ciljem da se pronađe rešenje za rastuću balkansku krizu i izbegne nasilje između naroda bivše Jugoslavije.

1989.

14. MAJ

U Beogradu osnovan "Omladinski radio B 92" - prva nezavisna radio-stanica u Srbiji.

1991.

9. MART

Prve masovne demonstracije za "oslobodjenje" državne televizije i slobodne izbore održane na beogradskom Trgu Republike, u organizaciji Srpskog pokreta obnove i Demokratske stranke. U brutalnoj akciji policije život gube jedan demonstrant i jedan policajac.

Državno rukovodstvo zahteva vojnu intervenciju. Kasno uveče tenkovi izlaze na ulice Beograda.

10. MART

Počinje masovni nenasilni protest beogradskih studenata, a ubrzo se osniva i "Terazijski studentski parlament". Posle višednevne blokade centra grada, u kojoj je učestvovalo više desetina hiljada studenata i Beogradana, opozicija beleži prvu pobjedu - vojska se povlači sa ulica Beograda.

1992.

FEBRUAR

Preko pola miliona građana potpisuje peticiju u kojoj se zahteva ostavka predsednika Miloševića.

Srpska opozicija bojkotuje savezne i lokalne izbore, zahtevajući bolje izborne uslove i slobodu medija.

31. MAJ

Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija uvodi ekonomski embargo Srbiji zbog učešća u vojnim sukobima u republikama bivše SFRJ.

JUN

Masovni studentski protesti počinju u Beogradu i šire se na novosadski, niški i kragujevački univerzitet. Studenti koji zahtevaju demokratizaciju zemlje i autonomiju univerziteta, proglašavaju "slobodnu teritoriju" na beogradskom Studentskom trgu i fizički okupiraju jedanaest fakultetskih zgrada.

28. JUN

Uz učešće preko 100.000 ljudi, na platou ispred Savezne skupštine, počinje "Vidovdanski sabor". Opozicija zahteva bolje izborne uslove. Po prvi put izložen ozbiljnom pritisku, Milošević započinje razgovore o izbornim uslovima sa opozicionim strankama i raspisuje vanredne predsedničke, parlamentarne i lokalne izbore.

27. AVGUST

Tokom Londonske mirovne konferencije, predsednik Savezne vlade Milan Panić i predsednik Republike Srbije Slobodan Milošević započinju otvoreni sukob.

19 OKTOBAR

Snage republičkog MUP-a "okupiraju" zgradu saveznog MUP-a. Milošević tako ostvaruje punu kontrolu na policijskim snagama.

19. DECEMBAR

Na prevremenim lokalnim izborima, opozicija prvi put osvaja većinu u jedanaest opština. Socijalistička partija Srbije uspeva ponovo da osvoji većinu u republičkom parlamentu, a Milošević, pod relativno sumnjivim okolnostima, pobeđuje svog protivkandidata Milana Panića na izborima za predsednika Republike.

1993.

31. MAJ

Na Miloševićevu naredbu, parlament izglasava nepoverenje saveznom predsedniku Dobrici Čosiću koji je počeo da se protivi ratnoj politici režima prema Hrvatskoj i Bosni.

2 JUN

Reagujući na fizički incident u Saveznoj skupštini, u kome je povredjen njihov poslanik Mihajlo Marković, Srpski pokret obnove poziva Beograđane na proteste ispred zgrade parlamenta. U sukobu demonstranata i policije dolazi do pucnjave u kojoj gine jedan policajac. Iste noći, policija upada u prostorije Srpskog pokreta obnove, hapsi i brutalno prebija lidera te stranke Vuka Draškovića i njegovu suprugu.

JUL

Reagujući na rastući pritisak opozicionih stranaka, javnog mnjenja i međunarodne zajednice, Milošević je prinuden da pusti na slobodu Vuka Draškovića podle višenedelnog zatočeništva.

DECEMBAR

Prvi put u istoriji višestranačkih izbora u Srbiji, Miloševićev SPS gubi većinu na prevremenim parlamentarnim izborima, ali uspeva da formira vladu uz pomoć do tada opozicione Nove demokratije.

1994.

29 SEPTEMBAR

Nasilje na parlamentu - obračun lidera Srpske radikalne stranke i predsednika Skupštine završava se pljuvanjem i tučom.

1995.

19 JANUAR

Zbog mešanja režima u uređivačku politiku, grupa novinara iz državnog lista "Borba" osniva nezavisni list "Našu borbu"

1996.

15 FEBRUAR

Država preuzima osnivačka prava i upravljanje nad jedinom privatnom i nezavisnom beogradskom televizijom "Studio B".

9. MART

Na petu godišnjicu devetomartovskih demonstracija, serijom mitinga u Kragujevcu, Beogradu i Nišu, ključne opozicione stranke - Srpski pokret obnove, Demokratska stranka, i Građanski savez Srbije promovišu novu koaliciju "Zajedno".

NOVEMBAR

Na prevremenim lokalnim i parlamentarnim izborima, koalicija "Zajedno" osvaja većinu u 32 lokalne samouprave u Srbiji, uključujući skupštine gradova Beograda, Niša, Novog Sada i Kragujevca. Miloševićev režim odbija da prizna rezultate, izazivajući masovne građanske i studentske proteste. Opozicija bojkotuje "ponovljene" lokalne izbore, zahtevajući priznavanje izbornih rezultata.

DECEMBAR

Pod pritiskom stotina hiljada demonstranata koji protestuju svakodnevno u gotovo svim gradovima Srbije, Milošević pristaje na međunarodno posredovanje u krizi. 27. decembra, specijalna komisija Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS) nalaže režimu priznavanje izbornih rezultata uz pretnju međunarodnom izolacijom.

1997.

FEBRUAR

Svakodnevne tromesečne demonstracije i rastući pritisak međunarodne zajednice, konačno prisiljavaju Miloševića da 4. februara prizna rezultate novembarskih lokalnih izbora i prepusti opoziciji većinu osvojenu u 32 lokalne samouprave.

JUL

Suočen sa ustavnim ograničenjem da se po treći put kandiduje za predsednika Republike Srbije, Milošević se "seli" na mesto predsednika Savezne Republike Jugoslavije.

DECEMBAR

Na izborima koje bojkotuje deo podeljene srpske opozicije, kandidat Socijalističke partije Srbije, Milan Milutinović, pod krajnje sumnjivim okolnostima biva izabran na mesto predsednika Republike Srbije.

1998.

LETO

Pojačavajući pritisak na demokratske institucije u zemlji, skupštinska većina koju čine predstavnici Socijalističke partije Srbije i Srpske radikalne stranke, donosi set represivnih zakona, među kojima se ističu Zakon o Univerzitetu i Zakon o informisanju. Počinje otpuštanje neposlušnih profesora i serija sudskih procesa protiv antirežimskih medija.

1999.

MART

Posle propasti pregovora o Kosovu i Metohiji, NATO snage počinju tromesečnu kampanju bombardovanja Srbije. Masovno razaranje nacionalne vojne i civilne infrastrukture praćeno je, nazalost, i brojnim civilnim žrtvama.

11. APRIL

Pod nerazjašnjenim okolnostima, ispred svog stana u Beogradu, ubijen vlasnik i urednik nezavisnih listova "Dnevni telegraf" i "Evropljanin" Slavko Ćuruvija. Široka javnost sumnja da je reč o političkom ubistvu.

24. MAJ

Tribunal za ratne zločine počinjene na prostorima bivše Jugoslavije podiže optužnicu protiv Miloševića i njegovih najbližih saradnika za zločine protiv čovečnosti.

JUN

Potpisan Kumanovski sporazum. Bombardovanje prestaje, a srpske snage bezbednosti napuštaju Kosovo i Metohiju.

AVGUST

"OTPOR!" organizuje seriju duhovitih uličnih akcija pod nazivom "proslava Miloševićevog rođendana". Između ostalih "poklona", Milošević dobija od "OTPOR!"-a i par lisica i kartu u jednom smeru za Hag, sedište Tribunala za ratne zločine.

SEPTEMBAR

Počinje prva posleratna serija opozicionih demonstracija u 20 najvećih gradova Srbije, sa jedim zahtevom - ostavka Miloševića. Podele u opoziciji i nejasno formulisani ciljevi, kao i brutalna akcija policije 29. septembra dovode do privremenog prekida protesta.

OKTOBAR

Policija blokira marš desetak hiljada građana koji idu u "posetu" demonstrantima povredjenim krajem septembra. 3. oktobra na Ibarskoj magistrali nedaleko od Beograda, propada pokušaj ubistva Vuka Draškovića, organizovan od strane pripadnika Državne bezbednosti. U atentatu ginu četiri istaknuta člana njegove stranke. 14. oktobra podeljena opozicija ujedinjuje se zahtevajući vanredne parlamentarne izbore.

NOVEMBAR

Studentski pokret "OTPOR!" počinje seriju javnih skupova, marševa i koncerata. Na prvi masovni pokušaj marša policija brutalno reaguje prebijajući desetine učesnika, uglavnom devojaka, u Resavskoj ulici u Beogradu.

www.canvasopedia.org

Autori fotografija: Andrija Ilić, Igor Jeremić, Viktor Šekularac Autor karikature: Predrag Koraksić-Corax

JANUAR

“OTPOR!” organizuje proslavu Srpske nove godine, na kojoj desetine hiljada ljudi izražavaju svoj protest protiv Miloševićevog režima. Poruka skupa, sa koga su se prisutni razišli “jer u Miloševićevoj Srbiji nemaju šta da slave” znači početak konačne kampanje protiv Miloševića i glasi: “Ovo je TA godina!”.

21. januara, tužbom, presudom i drakonskom novčanom kaznom protiv lista “Danas”, počinje novi talas obračuna režima sa nezavisnim medijima.

MART

Nastavak represije nad nezavisnim štampanim medijima. Ukupne kazne, u skladu sa Zakonom o informisanju, dostižu 202 miliona dinara. Počinje obračun i sa lokalnim elektronskim medijima. Na godišnjicu početka NATO bombardovanja, posle masovne akcije “OTPOR!”-a širom zemlje, policija u istom danu privodi 67 aktivista ovog pokreta u 19 gradova Srbije.

APRIL

Posle masovnog marša na relaciji Novi Sad – Beograd, dugog 83 kilometra, u kome učestvuje preko hiljadu aktivista “OTPOR!”-a, preko 100.000 demonstranata okuplja se u Beogradu. Na ovom skupu lideri svih opozicionih partija najavljuju ujedinjenje u borbi protiv Miloševića.

MAJ

Osamnaest ujedinjenih opozicionih partija formira koaliciju DOS (Demokratska opozicija Srbije). Tenzija raste kada telohranitelji Miloševićevog sina Marka u Požarevcu prebijaju aktiviste “OTPOR!”-a. Posle ubistva visokog državnog funkcionera Boška Peroševića, i prve zvanične izjave režima koji “OTPOR!” proglašava “terorističkom i fašističkom organizacijom, hiljade aktivista “OTPOR!”-a maršira prema policijskim stanicama u najvećim gradovima Srbije, sa namerom da se “predaju” i tako smanje tenziju. Protesti opozicije se nastavljaju, a režim pokušava da “Zakonom o terorizmu” faktički stavi izvan zakona, “OTPOR!”, DOS,

nezavisne medije i nevladine organizacije. Koalicioni partner Miloševića, Srpska radikalna stranka, odbija da glasa za ovaj zakon, i on ne dobija neophodnu većinu. U noći između 16. i 17. maja, policija ulazi u prostorije “TV Studio B”, “Radio B 92” i dnevnog lista “Blic”, a dva dana kasnije surovo se obračunava sa hiljadama demonstranata koji protestuju protiv “gašenja ‘očiju i ušiju’ Beograda”.

JUL

U atmosferi masovnih protesta i svakodnevnih hapšenja opozicionih aktivista, u želji da povрати legitimitet, Milošević na opšte iznenađenje, raspisuje pre-vremene izbore za 24. septembar, najavljujući sopstvenu kandidaturu za predsednika SR Jugoslavije.

AVGUST

DOS ističe zajedničkog kandidata za predsednika SR Jugoslavije, dr Vojislava Koštunicu.

Počinje pet paralelnih masovnih i koordinisanih kampanja u kojima učestvuju sve strukture civilnog društva u Srbiji. Predsednička kampanja Vojislava Koštunice, parlamentarna kampanja DOS -a koju predvodi Zoran Đinđić, oštra antirežimska kampanja “Gotov je!” koju vodi „OTPOR!“, kampanja 30 nevladinih organizacija i nezavisnih medija pod sloganom “Vreme je!” orijentisana na povećanje izlaznosti, pre svega mladih, na septembarske izbore, kao i kampanja regrutacije i obuke kontrolora na glasačkim mestima koju predvodi nevladina organizacija CESID. Režim uzvraća represijom-samo u toku avgusta uhapšeno je 960 aktivista “OTPOR!”-a i opozicije.

28. avgusta u Beogradu nestaje bivši Miloševićev politički rival Ivan Stambolić, za koga se kasnije utvrđuje da je ubijen od strane pripadnika Službe državne bezbednosti.

SEPTEMBAR

Nezapamćeno učešće građana u predizbornim aktivnostima, i rastuća represija režima koji hapsi stotine aktivista “OTPOR!”-a i DOS-a u prvim nedeljama septembra, upadi policije u sedišta kampanja “Gotov je!” i “Vreme je!”, prethode izborima. 24. septembra, pri odzivu od čak 69.7% birača, kandidat DOS -a Vojislav Koštunica dobija natpolovičnu većinu glasova. Izborne rezultate potvrđuju i ostali učesnici na izborima, ali Milošević odbija da prizna poraz. Centralna izborna komisija, uz veliki pritisak režima, saopštava da nijedan kandidat nije dobio potrebnu većinu, i zakazuje drugi izborni krug. DOS i “OTPOR!” počinju do tada najveće proteste i pozivaju Srbiju na generalni štrajk do priznavanja izbornih rezultata.

GOTOV JE!

OKTOBAR

Počinje štrajk rudara u Kolubari, kome se priključuju gotovo svi poslovni sektori u zemlji. Hiljade građana spremno se priključuje štrajkačima svuda gde režim pokušava da slomi štrajk policijskom intervencijom. Demonstranti u svim gradovima Srbije blokiraju ulice i puteve barikadama, vozilima i svojim telima. Srbija bukvalno staje.

5. oktobra stotine hiljada demonstranata dolazi u Beograd iz svih krajeva Srbije. Zajedno sa Beograđanima, bez upotrebe nasilja, preuzimaju zgradu Savezne skupštine i državne televizije. Policija dobija naređenje da reaguje, ali odbija da mu se povinuje. Vojska ostaje u kasarnama.

Kompletna domaća javnost, institucije i organizacije, kao i evropski lideri pozivaju Miloševića da prizna izborne rezultate i da se povuče, što on i čini u televizijskom obračunu 6. oktobra.

